

Sygn. akt V CZ 25/19

POSTANOWIENIE

Dnia 19 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Grzegorz Misiurek

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa C. B.

przeciwko W. Sp. z o.o. w R.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 19 czerwca 2019 r.,

zażalenia strony pozwanej na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 18 września 2018 r., sygn. akt I AGa (...),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 18 września 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił skargę kasacyjną pozwanej Spółki „W.” Sp. z o.o. z siedzibą w R. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 24 stycznia 2018 r., jako nieopłaconej, po uprzednim oddaleniu przez Sąd Apelacyjny w (...), postanowieniem z dnia 25 czerwca 2018 r. wniosku strony pozwanej o zwolnienie z opłaty od skargi kasacyjnej. W zażaleniu na postanowienie z dnia 18 września 2018 r. pozwana zarzuciła naruszenie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w zw. z art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (u.k.s.c.) oraz wniosła o przeprowadzenie - na podstawie art. 380 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. - kontroli zasadności postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 25 czerwca 2018 r.

Wniosek o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej uzasadniony był wskazaniem, że po dokonaniu całkowitego spełnienia roszczenia wobec powoda stan gotówki w kasie strony pozwanej wynosił 14,18 zł, kwota 50,37 zł znajdowała się na jednym z rachunków bankowych, a saldo drugiego wynosiło 2. 847,48 zł. Pozwana stwierdziła ponadto, że nie posiada majątku, który mogłaby zbyć w celu realizacji opłaty sądowej. Nieruchomość będąca własnością strony pozwanej nie może być przedmiotem sprzedaży ze względu na wpisane do księgi wieczystej ostrzeżenie o toczącym się postępowaniu egzekucyjnym, którego – mimo umorzenia postępowania – nie udało się usunąć.

Dokonując oceny twierdzeń pozwanej i przedstawionych przez nią dokumentów, Sąd Apelacyjny w (...) w uzasadnieniu postanowienia odmawiającego zwolnienia strony pozwanej od opłaty sądowej od skargi kasacyjnej wynoszącej 13 555,65 zł wskazał, że z samych twierdzeń strony pozwanej wynika, że dysponowała odpowiednimi dla pokrycia opłaty sądowej środkami finansowymi na koncie bankowym, a ponadto uzyskiwała przychód, posiadała majątek i spłacała swoje zobowiązania. W ocenie Sądu Apelacyjnego ani brak wolnych środków na rachunku bankowym ani trudności ze zbyciem nieruchomości nie stanowią podstawy do zwolnienia od kosztów sądowych. W uzasadnieniu podkreślono ponadto, że z załączonych dokumentów księgowych wynika, że pozwana uzyskuje przychód z prowadzonej działalności.

W zażaleniu podniesiono, że z dołączonych dokumentów wynika, iż pozwana nie prowadzi działalności gospodarczej i nie uzyskuje przychodu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu zainicjowanym zażaleniem na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucającym środek zaskarżenia Sąd Najwyższy może, na podstawie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., poddać kontroli wcześniejsze niezaskarżalne postanowienie tego sądu, jeżeli miało ono wpływ na rozstrzygnięcie sprawy. Do takich postanowień należy postanowienie oddalające wniosek o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej (por. postanowienie SN z dnia 26 stycznia 2018 r., II CZ 95/17, nie publ.).

Z art. 103 u.k.s.c. nie wynika, w jaki sposób osoba prawna, ubiegająca się o zwolnienie od kosztów sądowych, powinna wykazać swoją sytuację finansową, która usprawiedliwiłaby uzyskanie zwolnienia od kosztów sądowych. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że może tego dokonać przedstawiając dokumenty, które pozwalają określić jej sytuację majątkową, np. bilans roczny, sprawozdanie finansowe, wyciągi z rachunków bankowych, raport kasowy, deklaracje podatkowe, umowy kredytowe, dokumenty stwierdzające obciążenie majątku ograniczonymi prawami rzeczowymi (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2007 r., V CZ 106/07, nie publ.; z dnia 2 kwietnia 2015 r., I CZ 31/15, nie publ.; z dnia 27 października, V CZ 65/16, nie publ.).

W doktrynie oraz judykaturze zgodnie przyjmuje się, że przy zwalnianiu przedsiębiorców od kosztów sądowych należy mieć na względzie, że koszty dochodzenia przed sądem roszczeń związanych z prowadzoną działalnością stanowią koszty, które strona musi uwzględniać w racjonalnym planowaniu swoich wydatków (postanowienie SN z 28.05.2013 r., V CZ 2/13, LEX nr 1360377). Dlatego przedsiębiorcy powinni uwzględniać koszty postępowania sądowego związane z prowadzoną działalnością gospodarczą przy planowaniu przyszłych wydatków; wydatki związane z tą działalnością powinno traktować się równoważnie z innymi obowiązkami finansowymi (postanowienie SN z 10.01.2017 r., V CZ 80/16, LEX nr 2216105). Podejście takie jest uzasadnione zasadami ekonomii i rzetelnej polityki finansowej, gdyż przedsiębiorca powinien przewidywać w procedurze planowania wydatków ewentualne rezerwy na wydatki związane z realizacją swoich praw przed sądem (por. postanowienia SN: z 18.01.2013 r., IV CZ 144/12; z 28.05.2013 r., V CZ 2/13, LEX nr 1360377; postanowienie SA w Warszawie z 7.08.2014 r., VI ACz 3751/14, niepubl.; por. także wyrok ETPC z 20.01.2009 r., 32971/03, *Palewski v. Polska*, § 38). Koszty postępowania sądowego stanowią bowiem konieczny element obrotu gospodarczego i mają, co do zasady, charakter zwrotny (por. orzeczenie SN z 24.11.1960 r., II CZ 155/60, RPEiS 1961/4, s. 302; postanowienie SN z 18.12.1990 r., II CZ 217/90, LEX nr 142577; postanowienie SA w Warszawie z 27.05.2014 r., VI ACz 4228/13, niepubl.).

Jeżeli przedsiębiorca nie prowadzi takiej praktyki, w jego dyspozycji pozostają także inne instrumenty finansowe, które pozwolą uregulowanie

zobowiązań względem Skarbu Państwa, jak np. kredyt bankowy (postanowienie SA w Warszawie z 7.08.2014 r., VI ACz 3751/14, niepubl.).

Podnieść ponadto należy, że wykazanie trwałej niemożności uiszczenia kosztów sądowych nie jest tożsame z wykazaniem tymczasowej niemożności ich uiszczenia, tj. w ściśle określonym czasie. Dlatego w tym ostatnim przypadku, co do zasady, brak jest podstaw do zwolnienia przedsiębiorcy od kosztów sądowych. W warunkach gospodarki rynkowej przejściowy brak środków pieniężnych nie uzasadnia domagania się zwolnienia od kosztów sądowych (por. postanowienie SN z 18.12.1990 r., II CZ 217/90). Sytuacja taka wystąpi także wtedy, gdy przejściowe trudności materialne pozostają w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą (zob. postanowienie SN z 17.05.2012 r., I CZ 55/12, LEX nr 1242998; postanowienie SN z 26.04.2017 r., I CZ 49/17, LEX nr 2312485).

Mając powyższe na względzie oraz zważywszy na okoliczność, że opłata sądowa, którą skarżąca Spółka miała obowiązek uiścić, wynosiła 13 555, 65 zł, a zatem była niewielka, zważywszy na działalność gospodarczą Spółki, należało uznać, że odmowa zwolnienia od tej opłaty była usprawiedliwiona. W konsekwencji zażalenie na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej z powodu jej nieopłacenia, jako bezzasadne podlegało oddaleniu (art. 398¹⁵ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.).

aj